

Shabana Rehman under øving på «New School of Drama Theater» før fredagens premie. Showet inkluderer et fiktivt intervju med David Letterman. FOTO: THOMAS NILSSON/AG

Fornøyd med premieren

Shabana Rehman hadde premiere på showet *For konge og fedreland* i New York fredag. Forestillingen, som gikk på Centralteatret sist høst, gikk bra forteller Rehman på telefon fra New York.

– Jeg spilte for full sal, halve salen var nordmenn. Vi fikk noen tekniske problemer dessverre. Men totalt er jeg kjempefornøyd. Hverken aksenten eller norske referanser stoppet

historien. Publikum både lo og gråt.

Rehman skal spille fire forestillinger til i New York. Så skal hun på norgesturné med den norske versjonen.

– Jeg har også fått invitasjon til å spille på teatre i Los Angeles, New Orleans og i New Jersey. Jeg var heldig og fikk god omtale i New York Times premiere dagen, sier Rehman.

Lopez krevde for mye

Jennifer Lopez skal ha vært nær ved å mønstre på som dommer for neste sesong av «American Idol».

Men nå hevdes det at popsangeren og skuespilleren rett og slett krevde for høy lønn til at det lot seg gjøre.

– Kravet hennes tok fullstendig av, og Fox fikk helt enkelt nok, sier en kilde til New York Post.

Spørsmålet er nå hvem som skal erstatte den mangeårige hoveddommeren Simon Cowell, samt komikeren Ellen DeGeneres. Begge forlater nå programmet, DeGeneres etter bare én sesong. Steven Tyler fra Aerosmith ryktes å være aktuell som dommer.

Så langt er Randy Jackson og Kaira DioGuardi klar for den tiende sesongen. I Norge er det TV 2 Zebra som sender «American Idol». (NTB)

Jennifer Lopez skal ha krevd for mye i lønn – og er nå ikke aktuell som dommer i «American Idol». FOTO: AP

Slag på brystet

Det var en liten stimp av kveulanter som mente at Aftenposten bommet i en overskrift på en lederartikkel i begynnelsen av juli. Den lød: «For tidlig å slå seg på brystet.» Temaet var undervisningsminister Kristin Halvorsens oppsummering av det politiske halvåret og hennes sterkt rosende omtale av alt som er skjedd med den norske skolen siden Stoltenberg-regjeringen overtok i 2005.

Innsenderne mente at avisen skulle ha skrevet «for tidlig å slå seg for brystet», og det er en sann glede å utbasunere at de tar feil. Så seg på brystet var akkurat det statsråd Halvorsen gjorde, hun roste alt det gilde som regjeringen har gjort. Så seg på brystet er også noe som gorillaer og orangutanger av hankjønn gjør når de ønsker

Språket vårt

PER EGIL HEGGE

å imponere damene, og vi har latt oss fortelle at det virker hver gang.

Å slå seg for brystet betyr det motsatte. Den som slår seg for brystet, gir uttrykk for dyp og inderlig anger eller beklagelse. Ved spesielle anledninger gjør paven det som betyr «Ved min skyld, ved min aller største skyld». Og det står ikke i SVs partiprogram, gjorde det i hvert fall ikke siste gang vi så etter.

per.egil.hegge@aftenposten.no

Løser gammelt mord i ny krim

■ Fra den gang Oslo var en gangsterby

I en av høstens bøker løses en av norges-historiens store mord-saker. – Norge mistet sin kriminalpolitiske uskyld i Rustad-saken, sier forfatterne.

KAJA KORSVOLD
SIGNE DONS (foto)

Den 10. januar 1934 ble Edvard Rustad funnet død i sin bil på Grev Wedels plass i Oslo. Oslo-grossererens var regelrett henrettet med fire skudd i nakken. Frem til Orderud-drapene i 1999 var trolig Rustad-saken den mest omtalte krimssaken i Norge. Rustads drapsmann ble aldri funnet, og drapsaken avslørte gangstermetoder som var nye i Norge.

– Norge mistet sin kriminalpolitiske uskyld i Rustad-saken, sier Terje Emberland og Bernt Roughvedt. Emberland er seniorforsker ved Holocaust-senteret på Bygdøy, og Roughvedt er historiker og forfatter. De to kaller seg «verdens fremste eksperter på Rustad-mordet». De har jobbet med stoffet i mange år. Til slutt ble det krimroman av det. I *Edderkoppen* lanseres en løsning som inneholder både storpolitikk og glamour.

– Denne løsningen er fullt mulig, selv om den selvfølgelig kan ha vært mindre fantastisk. Vi har manipulert med virkeligheten. Men ingen av elementene er ren fiksjon. Det er sammensetningen av fakta som blir fiksjon, sier Bernt Roughvedt.

Den kjekke helten. Alle politifolkene og krimjournalistene som opptr i boken, har sitt rette navn. Selv den legendariske krimforfatteren og journalisten Sven Elvestad er med. Bare én blant journalistene er oppdiktet, det er hovedpersonen Erik Erfjord, journalist i Arbeiderbladet. En kjekk, sporty, lyslugget og sulten ung krimreporter.

– I dag skal alle krimhelter ha et ødelagt ekteskap bak seg og være alkoholisert. Vi ville ha en litt naiv, speiderguttaktig helt, sånn de var i guttebøkene fra 30-tallet, sier Terje Emberland.

Selv om han nesten blir drept, klarer altså Emberland og Roughvedts mann å løse Rustad-saken. En sak som først ble henlagt etter 25 års etterforskning.

Tar livet av Elvestad. – Mordet ble utført sånn som Chicago-gangsterne gjorde det. Politiet fulgte gangstersporet lenge og var i kontakt med FBI i USA.

I pressen var Rustad-saken svært mye omtalt. Alle de store krimjournalistene fra den tid prøvde å løse saken.

– Dagbladets Arne Skouen fortalte oss at en hel generasjon journalister prøvde å løse Rustad-saken hver gang de møttes over en öl.

Rustad arbeidet i eiendoms- og rivningsbransjen og hadde stor bekjentskapskrets. FOTO: SCANPIX

Rustad-saken

Mordet på grosserer Edvard Rustad i Oslo i januar 1934 er en av Norges mest omtalte.

Drapsmannen ble aldri funnet.

Sporene pekte i retning internasjonale gangstere, men det ble ikke bekreftet.

Teknisk Museum har bevart huden fra Rustads hode som viser de fire kulehullene.

De to forfatterne av boken *Edderkoppen* inviterer leserne til å avsløre hva som er fiksjon og hva som er fakta.

Se mer på hjemmesiden <http://www.erikerfjord.blogspot.com/>

Aftenposten fakta

I boken lar dere den høyst reelle Sven Elvestad, kjent som kriminalforfatteren Stein Riverton, bli drept av de samme som sto bak mordet på Rustad. Det er vel i høy grad fantasi?

– Jeg har skrevet Elvestads biografi og kan alt om hvordan han døde. Nesten alt som står i vår bok, er realistisk, bortsett fra at jeg har latt ham bli drept på hotellet i Skien i stedet for å falle død om. Elvestad var veldig oppvakt av Rustadsaken. Han var selv innom tomten der mordet skjedde dagen etter for å gjøre sine undersøkelser for sin avis *Tidens Tegn*, sier Roughvedt. Han mener Elvestad er den største journalist Norge har fostret, tross sine spesielle arbeidsmetoder.

– Han viste seg aldri i redaksjonen, satt på Grand og skrev avisartikler på en serviett og var full hele tiden.

– Vi trekker også frem en annen stjerne i norsk krimjournalistikk, Georg Svendsen, som er vår helts sjef i Arbeiderbladet. Han introduserte den sosiale vinkelen og var også en meget god krimforfatter. Fridtjof Knudsen må også nevnes. Han skrev politromaner før begrepet ble lansert. Aksel Kielland i Dagbladet var konsekvent upå-

litelig, men helt fantastisk som tabloidjournalist, sier Emberland.

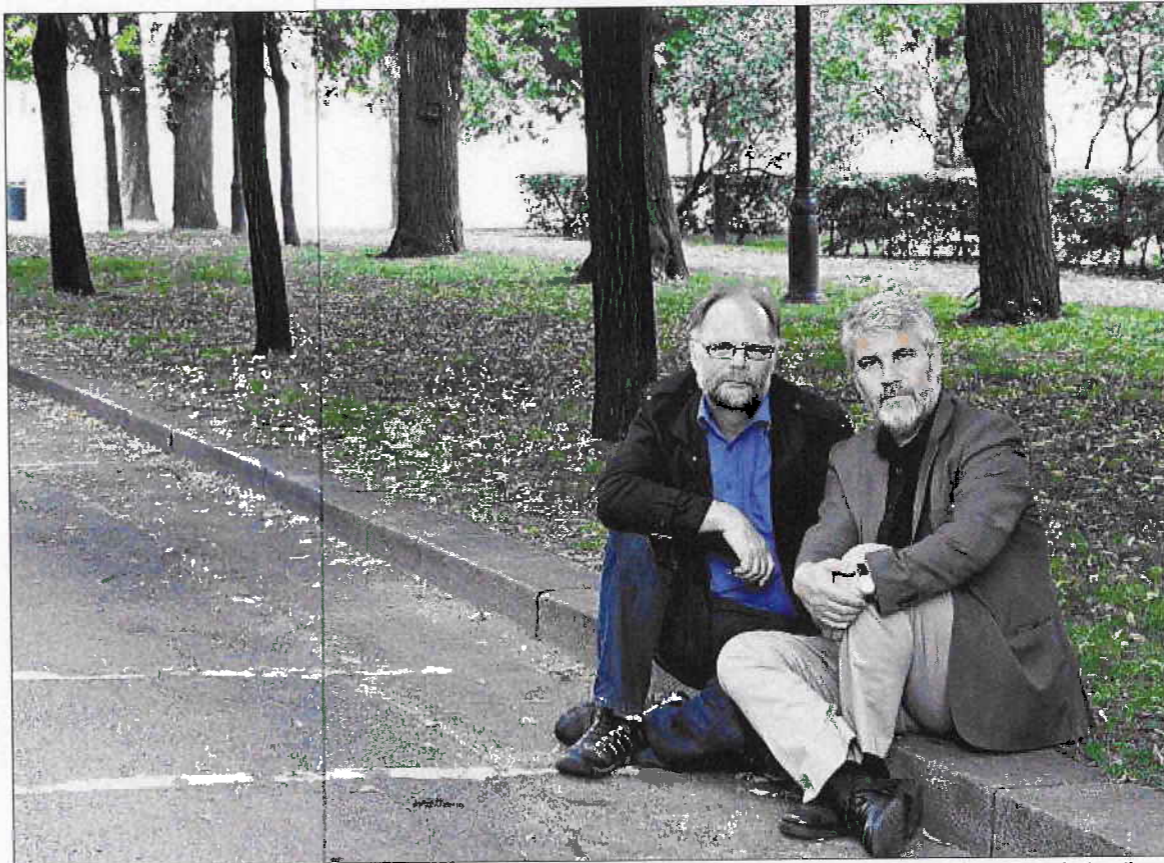
– Har dere snakket med etterkommerne til noen av alle personene som er med i boken?

– Nei, dette er tross alt fiksjon. En som får mindre flatterende omtale, er Sverre Riisnæs, som senere ble nazistisk justisminister under krigen. Men jeg tror ikke noen vil klage på det. På 30-tallet var han faktisk ingen dårlig etterforsker. Han hadde vært i Wien og lært moderne kriminaltekniske metoder. Vi beskriver hvordan han introduserte hund på drapsstedet. Riisnæs gjorde en stor innsats i politiet før han ble landsforræder.

Røverstaden. I *Edderkoppen* beskrives et Oslo med overraskende stor kriminalitet. Politiet og journalister har god kontakt med tystere, men allikevel klarer de ikke å avsløre alle de mange kriminelle som gjemmer seg i hovedstaden.

– Virkeligheten var verre enn en røverroman på 30-tallet. Det var organisert kriminalitet i Oslo i stor stil. Byen var liten, men allikevel var det masse forsikringssvindler, smugling og ildspåsettelse. Kokain var et ganske vanlig problem, og prostitusjon.

■ Stor interesse for krimssaker fra 1930-tallet

Her, langs fortauskanten ved Grev Wedels plass, sto bilen med liket av Edvard Rustad. Historikerne Bernt Roughvedt (t.v.) og Terje Emberland planlegger en serie krimromaner om uløste krigsåter fra 30-tallet.

Rustad ble funnet intullet i et ullteppe i sin bil, en Dodge. Bildet er tatt etter at bilen ble tauet bort av politiet. FOTO: SCANPIX

Mange av bandene hadde hovedkvarter i kvadraturen, ikke nødvendigvis på Vaterland, som man tror. Den organiserte kriminaliteten oppsto gjennom forbudstiden.

Det er 15 år siden de to historikerne begynte å samle og lese stoffet om mordet på grosserer Rustad. Først hadde de tenkt å skrive en sakprosa. Men etter at NRRs Nils Nordberg fikk dem til å skrive et hørespill om

Knut Gribb, økte selvtilliten. Nå har skrivingen gitt mersmak, og parhestene er i full gang med en krimserie der de løser flere mord fra 30-tallet, og der Erik Erfjord går igjen som helt.

Blir krimserie. – Soga om Erik Erfjord er ikke over. I neste bok løser han en stor krimsak fra 1932, da er han bare 19 år og faktisk ikke journalist ennå, men avisbud. Vi har også med den

store krimjournalisten Georg Svendsen, eller Mr. George, som han kalles. En venn av oss, Ivo de Figueiredo, kommer med en dokumentarisk om Køber-saken fra 1934 senere i høst. Vi kan nærmest snakke om en bølge av interesse for kriminalsaker fra 30-tallet. Dette er den mest polariserte og dramatiske perioden i forrige århundre. Å lese aviser fra denne perioden er hyper spennende. Trusselen om en ny verdenskrig var overhengende, de sosiale og politiske motsetningene var store, og kulturdebatten svært opphetet.

– Kan det bli film av *Edderkoppen*?

– Vi har i hvert fall tenkt film da vi skrev. Det er derfor kapitlene er så korte. Vi var redd dette skulle bli en historie med nye prat. Det er derfor vi tenker scener. Alle kapitlene skulle slutte spennende, og alle skulle ha en cliffhanger, sier Bernt Roughvedt.

– Jeg disputerte til doktorgraden samme år som vi ble bedt om å skrive hørespill om Knut Gribb. Jeg er ikke sikker på hva jeg syns var mest ærefullt. En ting bør krimforfatterne vite og forskning ha til felles, bruk av fantasi, kreativitet og lekenhet, sier Terje Emberland.

kaja.korsvold@aftenposten.no

Spennende krim med driv, med virkelige hendelser og personer som utgangspunkt.

Eventyr tuftet på virkelighet

Bok krim

Terje Emberland og Bernt Roughvedt
Edderkoppen
Schibsted

– side er mordet – fire skudd i hodet – forblitt uopklart.

Fantasisullt. Hvis våre to velkrevende historikere ikke da har funnet løsningen. Vi aksepterer at de i alle fall har utviklet et fantasifullt scenario innenfor det muligens rammer. Spennende er det i alle fall. Det utvikler seg en historie som etter hvert løfter seg opp fra den provinsielle gangsterbyen Oslo og til noe som nærmer seg de politiske sfærer av overnasjonal karakter.

Svært mange av bokens personer, både i politiets og avisens rekke, er virkelige nok og figurerer med navns nevne. Ikke alle – hverken norske eller utenlandske – kommer heldig fra omtalen, for å si det sånn.

Det store, oppdiktete unnatak er hovedpersonen, forfatterens sentrale helt, den unge, imponerende uredde reporter i Arbeiderbladet, Erik Erfjord, som ikke bare dekker drapet og det derav følgende, men som i høyeste grad greier å rote seg inn i affærene. En fin figur å arbeide videre med, når de to forfatterne skal i gang med nye romanprosjekter med utgangspunkt i kriminalhendelser i virkelighetens mellomkrigstid.

SVEIN JOHS OTTESEN

«Vi aksepterer at de i alle fall har utviklet et fantasifullt scenario innenfor det muligens rammer»

SMÅ ÅRER PÅ BENA

Opptil 0,5 cm brede

Fjerns effektivt og skånsomt med ny avansert laser. Høy kompetanse, off. godkjent helsepersonell. Pigmentflekker • Sprengte blodkar • Arr • Store porer

- Fine linjer • Solskader ansikt og kropp
- Hårfjerning med laser.

MBCsenteret

på Fornebuklinikken
www.mbccenteret.no
Tlf. 67 12 58 95